

Erityisopettajakoulutus taas luokanopettajapohjalle

Tilastokeskuksen 15.6. julkistettu katsaus osoittaa, että erityisluokille siirrettyjen oppilaiden määrät ovat edelleen kasvaneet. Erityisluokille on nyt siirretty 33 000 peruskoulun oppilasta eli 5,7 prosenttia kaikista. Epäviraaliset luvut ovat vielä suurempia. Runsaassa kymmenessä vuodessa määrä on kaksinkertaistunut ja Suomi noussut Euroopassa tilastojen kärkeen.

Erityisluokat ja erityiskoulu olivat aikoinaan tarpeellinen ilmiö. Kun yhteiskunta oli nykyistä suvaitsemattomampi, ne tarjosivat mahdollisuuden koulunkäyntiin niillekin oppilaille, joita opettajat eivät hyväksyneet luokalleen. Nyt ajat ovat muuttuneet ja vähemmistöjenkin oikeuksia kunnioitetaan entistä enemmän. Suvaitsevaisuuden lisääntyminen on tarkoittanut sitä, että kaikille pyritään antamaan oikeus normaaliin ympäristöön. Koulumaailmassa tämä tarkoittaa normaalia luokkaa. YK onkin hyväksynyt periaatteen, jonka mukaan kaikkien lasten tulisi käydä koulua yhdessä. Täältä pohjalta Suomen kasvavat erityisopetusluvut alkavat näyttää ihmisoikeusongelmalta.

Koulutukseen taas kokeneita luokanopettajia

Monet koululaitoksen rakenteet on valitettavasti suunniteltu tukemaan nykyistä rinnakkaisjärjestelmää. Yksi niistä on erityisopettajakoulu-

Jyväskylän yliopiston erityispedagogiikan laitoksen opiskelijoita ryhmätyön kimpussa. KUVA: MATTI SALMI

tus.

Suomessa luovuttiin 1970-luvulla entisestä käytännöstä, jossa erityisopettajia koulutettiin vain kokeneista luokanopettajista. Erilliskoulutus, jota varten perustettiin omat erityispedagogiikan laitoksensa, tarjosi viljelyalustan segregatiota suosivalle alakulttuurille. Yhteisen kokemuspohjan puuttuminen vaikeuttaa nyt erityisopettajien yhteistyötä muiden opettajien kanssa. Se on myös johtanut erityisopettajan ammattitaidon mystifointiin. Toi- nen haitallinen rakenne on heikosti koulutetut avustajat. Avustajat ovat usein vain korvike sille, että yleis-

opetuksen opettajat ja erityisopettajat tekisivät yhteistyötä keskenään.

Erityisopettajakoulutus tulisi palauttaa kokeneiden luokanopettajien jatkokoulutukseksi, jonka pituus on yksi vuosi. Muutos nostaisi erityisopettajien pätevyystasoa. Avustajat tulisi suurimmaksi osaksi korvata erityisopettajilla. Viime aikoina on puhuttu tarpeesta lakkauttaa joitakin pieniä opettajakoulutusyksiköitä, koska tulevaisuudessa ikäluokat pienenevät. Ehdotettu malli lisäisi luokanopettajien koulutustarvetta, eikä lakkauttamistarpeita näin ehkä synny. Jyväskylän yliopistossa on jo

otettu askeleita erityisopettajakoulutuksen ja luokanopettajakoulutuksen lähentämiseksi toisiinsa. Esimerkiksi erityispedagogiikan laitoksen yksinäinen korpivaellus päättyi tänä vuonna, kun laitos yhdistetään muihin.

Nämä ratkaisut ovat oikeansuuntaisia mutta riittämättömiä. Integroidun opettajakoulutuksen toteuttaminen vaatii korjauksia opettajien kelpoisuusasetukseen. Kouluihin on saatava erilliskulttuurien sijaan toimiva yhteistyö.

TIMO SALOVIITA
erityispedagogiikan professori
Jyväskylän yliopisto